

Ovra Acletta

Situaziun actuala e proceder futur

M E S S A D I

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziada signura presidenta
Preziadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

Dapi onns sestentein nus da nezegiar meglier nossas resursas e schaffir valurs restontas per nossa cuminonza. L'aua ei ina da quellas resursas. Las entradas sil sector dall'energia ei la scompa per las finanzas communalas. Ellas muntan a rodund 40 procent dallas entradas da taglia dallas persunas naturalas. Quellas resursas han gidau essenzialmein a migliurar nossa situaziun finanziala.

L'Ōvra Russein vegn realisada

Ils 29 da november 2012 ei l'Ōvra Russein SA vegnida fundada. Ils 13 da fevrer 2011 ha la cuminonza dils votants approbau cun ina maioritad surprudenta da 91% la nova concessiun per il dretg dallas auas ella Val Russein all'Ōvra Russein SA. La Regenza ha medemamein dau siu consentiment. Silsuenter ei il project vegnius elaboraus. Denter auter eis ei stau necessari d'anflar ina cunvegientscha cun las organisaziuns digl ambient ed igl Uffeci per la natira ed igl ambient concernent l'aua restonta e las mesiras da recumpensaziun. Quellas cumpeglian denter auter ina dislocaziun dil plaz per rasenar lenna a Fontanivas, ina nova punt sur il Rein ed ulteriuras mesiras en favur dalla natira. Denter auter ei ina revisiun dil plan da zonas stada necessaria. La cuminonza dils votants ha approbau quella ils 29 da schaner 2012.

L'entschatta settember 2012 ei il project da baghegiar vegnius inoltraus alla Regenza per approbaziun. Sche tut va tenor program, san ins entscheiver l'entschatta d'avrel 2013 cun la realisaziun. Las lavurs cuozan biebein dus onns. Per accelerar la realisaziun dall'ovra ha la vischnaunca da Sumvitg prefinanziau la sanaziun dalla Via Russein. Quella ei vegnida erigida la stad 2012 ed ei gia finida. Ella ei da grond avantatg per igl access ella val.

Entras l'indemnisaziun per il retuorn a tschep (Heimfallentschädigung) daventa la vischnaunca cumproprietaria dalla nova societad ed ha il dretg ad energia da participaziun. La vischnaunca ei participada cun treis milliuns al capital d'acziun da 20 milliuns francs (15 %). Ensem cun la vischnaunca da Sumvitg ed il Cantun ei il maun public participaus cun 40 % all'ovra.

L'indemnisaziun per il retuorn a tschep da 5,335 milliuns francs ei vegnida transferida alla vischnaunca. Da quei importo vegnan treis milliuns impundi per financiar la participaziun al capital d'acziun. Entras quellas entradas unicas e nunprevedidas duein entginas posiziuns problematicas ella bilanza dil quen communal vegnir reducidas e la situaziun finanziaria migliurada marcantamein. In importo da frs. 2'335'519.-- vegn mess en ina reserva, destinada per investiziun sil sector dallas energias regenerablas, en emprema lingia per il project Val Acletta (conclus dil cussegl da vischnaunca dils 7-1-2011).

Ovra electrica Val d'Acletta

El rapport da gestiun 2009 eis ei vegniu rapportau sur dall'Ōvra Acletta sco suonda:

Gia dapi onns s'occupeschan las Pendericas Mustér SA e la suprastonza communal cun la pusseivladad d'ereger in'ovra hidraulica en connex cun in project d'ennevar. Las empremas sondaziun han mussau, ch'ina tschaffada a Gendusas ei - ord vesta economica - buca rendevla.

Tenor in studi dalla Rätia Energie ei ina tschaffada digl ual d'Acletta (eventualmein era da Clavaniev) fetg interessanta. Quellas pusseivladads vegnan ussa intercuretgas (RE e vischnaunca). Aschinavon ch'ins sa far diever dalla promoziun federala (Energie-einspeisevergütung KEV), dess ei ina fatschenta rendevla. En cass d'ina realisaziun ei ina participaziun substanziala dalla vischnaunca indicada.

Il project d'ina ovra pintga (Kleinkraftwerk) ei cuntenius el program d'activitad 2009 - 2012 e vegn persequitau vinavon. Per contonscher ina sligiaziun optimala vegnan duas variantas cun dus interessents intercuretgas.

Ussa se presenta la situaziun sco suonda:

Dapi 2009 s'occupescha la suprastonza communal cun l'explotaziun dall'aua dils uals d'Acletta e Clavaniev. En quei connex eis ei vegniu examinau numerusas variantas e zun differents models per ina realisaziun. All'entschatta era ei previu ina cumbinaziun cun ils indrezs d'ennevar dalla Pendericas Mustér SA. Ina examinaziun pli profunda entras ing. Luciano Lardi ha mussau, ch'in tal project sepaga buc. Sin fundament da quei resultat ha la suprastonza communal decidu da desister d'ina tala cumbinaziun.

Silsuenter ein differentas variantas vegnidas examinadas en connex cun l'Ovra Russein. En contractivas ein quellas vegnidas discussiunadas. Ina prevedeva l'incorporaziun dils uals d'Acletta e da Clavianev sco era quel dalla Val Sogn Placi ell'Ovra Russein. Las analisis han mussau, che quella cumbinaziun sepaga buca, aschia ch'ins ha desistiu da quella integraziun ed ei serestrenschiu mo sin las vals Acletta e Clavianev.

Ina constataziun ei impurtonta e decisiva: Ina explotaziun digl ual d'Acletta e specialmein da Clavianev sepaga buc. In tal project ei mo realisabels cun agid da contribuziuns dalla Confederaziun (KEV). Quella constataziun vala per tuttas variantas examinadas. Perquei ha la suprastanza communal decidiu d'annunziar il project Val Acletta a Swissgrid per obtener las contribuziuns federalas (KEV), quei independentamein dalla fuorma d'ina realisaziun.

In auter factur ei l'aua minimala pretendida dalla lescha per la protecziun dallas auas e dallas organisaziuns digl ambient. Quellas pretendan in quantum aua, che survarga bufatgamein il minimum dalla lescha. Quei smasa la rentabilitad dall'ovra. Las contractivas cun igl uffeci pertuccau han purtau negin levgiament. Sin fundament dalla novissima decisiun dalla Dertgira federala concernent l'Ovra electrica Mesauc eis ei da quintar che las pretensiuns vegnan aunc pli rigurusas per ovras grondas.

Ultra da quei eis ei da considerar, ch'igl ual d'Acletta ei in flum exponiu e sensibel. Quei pretenda gronda precaziun. Ina realisaziun ei mo pussevla en buna concordanza cun las organisaziuns digl ambient. Aschispert che las autoritads communalas cumpetentas han priu ina decisiun da principi, eis ei necessari da consultar quellas organisaziuns.

Per haver ina buna basa per ina decisiun ha la suprastanza communal incaricau l'energia alpina da mesurar il quantum d'aua digl ual. Quellas lavurs ein succedidas. Ellas ein stadas necessarias per saver giudicar, schebein l'ovra sepaghi.

Gia ils 8 da mars 2010 ha la suprastanza communal denter auter discussiunau da tschercar ina sligiazion cun la Rätia Energie, resp. cun Repower. Sin fundament d'ina offerta da quella societad digl emprem da mars 2010 ein dus models da participaziun vegni discussiunai. Ella ha decidiu da perseguir vinavon il project d'ina ovra pintga (Kleinkraftwerk).

Las contractivas ein silsuenter s'entardadas muort dus motivs:

1. La vischnaunca ha dau la prioritad al project Ovra Russein e buca vuliu surcargar il carr (periclitare las contractivas cun las organisaziuns digl ambient) cun in secund project.
2. Igl interess dalla Rätia Energie resp. da Repower era tschessaus, damai che la grondezia e la rentabilitad dall'ovra era problematica.

Suenter in interregnum pli liung ein las contractivas vegnidas cuntinuadas. La direcziun dalla Repower ha confirmau, ch'ella hagi interess da realisar l'ovra, aschinavon che la societad hagi ina maioritad da silmeins 60 %. Plinavon ein las differentas variantas ed ils models da cooperaziun vegni reponderai e precisai.

L'entschatta da matg 2012 ha Repower presentau ina proposta modificada per in model da cooperaziun. La suprastanza communal ha priu enconuschientscha en senn affirmativ da quella varianta.

Propostas concretas per sligiazions pussevlas

Sin fundament da quella posiziun affirmativa ha Repower schau examinar sin agen cuost in biro extern in project revediu e procurau per ina documentaziun pli detagliada. Ils 9 d'october 2012 ha la suprastanza communal priu enconuschientscha dalla purschida da Repower concernent in'ovra hidraulica en Val Acletta. Nies cusvegliader dr. Gilbert Schnyder ei vegnius incaricau da far ina valetaziun per mauns dalla suprastanza communal. Ils 29 d'october 2012 ha el presentau e declarau detagliadamein las differentas pussevladads, oravontut, schebein la vischnaunca dueigi realisar senza quell'ovra (cun fundar ina societad acziunara) ni

surschar la fatschenta alla Repower (tenor ils differentes models d'ina participaziun dalla vischnaunca), quei denton senza sefixar definitivamein.

Ils 2 da december 2012 ha dr. Gilbert Schnyder suttamess alla suprastonza comunala siu pareri. Quel ei aschuntaus al messadi. El examinescha las differentas variantas e recomonda da seconcentar sin varianta 3 (Val d'Acletta cun la centrala sur la staziun dallas pendicularas). Quella porti – considerond tuts aspects – ils pli gronds avantatgs per la vischnaunca. Bein sedess ei cun la varianta 4 (centrala a Fontanivas) in pli ault recav ord vesta energetica. Ella ei denton ligiada cun plirs disavantatgs. Quella varianta duei denton vegnir mantenida sco opziun, specialmein a vesta dallas contractivas cun las organisaziuns digl ambient. *D'ina explotaziun digl ual da Clavaniev vegn desistiu definitivamein.*

L'expertisa interquera era las opziuns pusseivlas per la realisaziun. Ina ei la realisaziun entras la vischnaunca cun fundar ina societad acziunara. En quei cass drova ei in capital d'aczias da rodund 2.5 milliuns francs ed ina investiziun da 12.5 milliuns francs.

L'otra opziun ei ina realisaziun en cooperaziun cun Repower ni cun in auter partenari specialisau cun la pusseivladad d'obtener energia da participaziun ed energia gratuita. Ultra da quei havess la vischnaunca tier ina varianta cun Repower ina part dalla taglia che la societad paga. Quella sligiazion porta buca il gudogn maximal. In grond avantatg ei denton che la vischnaunca purtass neginas rescas e ch'ella stuess era buca impunder daners (auter ch'ina contribuziun als cuosts da projectaziun, che vegnessen restitui, aschinavon che l'ovra vegn realisada). Quels aspects vegnan dilucidai sin pagina 5 e 6 dil pareri. Fetg interessants ein ils resultats dalla calculaziun economica. Tenor quella sa il model da cooperaziun cun la Repower purtar in'entrada alla vischnaunca da minimalmein 25% e maximalmein 70 % dil recav pusseivel, quei senza stuer surprender rescas e senza impunder daners per investiziuns. Las conclusiuns ein claras e basegnan negin commentar. Interessantas ein era las indicaziuns dils termins per la realisaziun sco era las recumandaziuns.

In'ovra hidraulica sebase sin in cuoz dad 80 onns. Quei ei in liung temps ed en quei interval sa ei dar grondas midadas. Aschia ha ei per exempel dau ils davos onns bia moviment sin la fiera d'energia. L'energia hidraulica stat per part en concorrenza cun energias subvenziunadas dil stadi (p.ex. energia solara). Momentan ei il prezi da cumpra plitost bass.

Quei che plaيدا oravontut pil model da schar realisar Repower l'ovra e separticipar all'energia ei, che Repower paga en gliez cass era taglia a Mustér (in factur impurtont che sto aunc vegnir confirmaus) e la vischnaunca ha da surprender negina resca per las investiziuns. In'ulteriur aspect ei che las capacitads dall'energia hidraulica paran d'esser limitadas, ferton ch'il potenzial d'autras energias (sulegl, vent) ein aunc ditg buca nezegiadas cumpleinamein. La resca ch'il quantum d'aua sereducescha ils proxims onns vegn taxada per pintga.

Consultaziun dil cussegl da vischnaunca

Suenter las intensivass sondaziuns dils davos onns ed ils studis davart variantas eis ei necessari d'informar il cussegl da vischnaunca sur dil curriu e passau. Perquei suttametta la suprastonza communal quei messadi cun il pareri da dr. Gilbert Schnyder al cussegl da vischnaunca per informaziun e posiziun.

El medem mument presentein nus propostas co agir vinavon. Sin fundament dallas decisiuns da principi dil cussegl da vischnaunca san las lavurs preparativas vegnir cuntinuadas e quei cun ina legitimaziun parlamentara. La suprastonza communal vegn a cuntinuar las contractivas tenor las directivas obtenidas e preparar ina sligiazion adattada per ina gudida optimala dall'aua dalla Val Acletta.

Proposta

En concordanza cun igl expert

propo na

la suprastonza communalala al cussegl da vischnaunca:

1. da prender enconuschientscha dil rapport da dr. Gilbert Schnyder el senn affirmativ;
2. d'incaricar la suprastonza communalala da perseguitar vinavon la realisaziun d'ina Ovra Aletta;
3. d'utilisar igl ual d'Aletta tenor varianta 3 dil pareri da dr. Gilbert Schnyder;
4. da cuntinuar las sondaziuns cun ils dus models "realisaziun en cooperaziun cun ina interpresa sil sector dall'energia" ni en "atgna reschia";
5. da conceder in credit maximal da frs. 490'000.-- per cuntinuar las sondaziuns e per presentar ina sligiazion al cussegl da vischnaunca. Quei conclus ei tenor art. 21, lit. c dalla constituziun communalala da suttametter al referendum facultativ;
6. d'adossar ils cuosts ch'occuran per las preparativas alla reserva speciala, creada per las energias renovablas.

Suprastonza communalala Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

Dumeni Columberg

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 4 da december 2012

- Pareri da dr. Gilbert Schnyder